

DIGITÁLNÍ VIZUÁLNÍ KLIP JAKO INSPIRAČNÍ ZDROJ PRO ZÁJMOVOU TVOŘIVOU ČINNOST DĚTÍ

Tvarůžka Václav, Cichá Jana

Ostravská univerzita v Ostravě, CZ

Resumé

Tento článek se zabývá problematikou využívání digitálního výukového klipu v komunikaci s žáky a možnosti jejich pozitivního ovlivnění k zájmové činnosti. Komunikace obrazem se stává vlivem pronikání digitálních zobrazovacích technologií běžnou součástí života. Digitální vizuální klip je dnes běžnou součástí mobilních telefonů a internetové videoportály (např. <http://www.youtube.com/>) zaznamenávají největší nárůsty návštěvnosti. Tohoto trendu lze využít k ovlivňování zájmů dětí o tvořivou technickou činnost.

Abstrakt

This story is about problems of using digital educational clips in communication with students and about possibilities of their positive interference into special-interest work. Today digital visual clip is a common part of mobile phones and Internet videoportals - i.e. www.youtube.com - register the biggest grow of visitors. This tendency is possible to use to interaction children interest in creative technical work.

1 Výukový klip jako fenomén komunikace

Digitální vizuální záznamy zvláště pak digitální obrazový klip jsou fenoménem, který v současnosti velmi výrazně ovlivňuje mezilidskou komunikaci. Tato nová extenze přináší mnohé otázky a jevy také do prostředí školního vyučování, které je nutno popsat a ověřit. Posun od komunikace slovem ke komunikaci obrazem je v současné době podpořen nejen vlivem televize, ale zejména rozvojem informačních technologií a obrazové komunikace. S množstvím informací, které nás obklopují, logicky pracujeme tak, že je uspořádáváme do struktur. Struktura je v podstatě obsahem každého média - psaného textu, zvukové či obrazové informace. Každé médium má své charakteristické uspořádání informací, které působí na naše vnímání. Marshall McLuhan (7, s. 8) toto vyjádřil větou: „Médium je poselstvím...“. Tento autor rovněž zastává názor, že každé nové médium je další „extenzí“ člověka, tedy „prodloužením“ jeho smyslů. Problematiku doplňuje semiolog prof. Umberto Eco (3). Ve stati *Od Internetu ke Gutenbergovi* s názory McLuhanovými polemizuje a uvádí velmi zajímavé postřehy z hlediska vlivu vizuální komunikace na vývoj společnosti (3, s. 114): „Myslím si často, že naše společnost se v krátké době rozdělí (nebo už rozdělena je) do dvou tříd občanů: na ty, kteří se dívají na televizi, přijímají prefabrikované obrazy, a tudíž prefabrikované definice světa, aniž by byli s to kriticky vybírat mezi přijímanými informacemi, a na ty, kteří vědí, jak zacházet s počítačem, dokáží vybírat a zpracovávat informace. To povede k obnovení kulturního rozdělení, které existovalo v dobách Clauda Frolla, rozdělení na ty, kteří byli s to číst rukopisy a tudíž kriticky zacházet s náboženskými, vědeckými a filosofickými záležitostmi, a na ty, kteří byli vzděláváni pouze obrazy katedrál, vybíranými a vytvářenými jejich pány, gramotnou menšinou“.

Toto je jedna z myšlenek, která inspirovala náš výzkumný záměr. Úkolem pedagogického výzkumu by mělo být rovněž hledání cest k vhodným k tomu, aby vizuální výukové klipy se využívaly efektivně s eliminací maxima balastní informace. Samotný výzkum je publikován v práci s názvem *Strukturace digitálních vizuálních záznamů v technologické edukaci* (8).

2 Problematika vizuální komunikace

S digitálním vizuálním záznamem se můžeme setkat také v negativním používání, kdy jsou digitální cestou šířeny záznamy s násilnými projevy agrese a s jinými patologickými jevy. Tento jev se dnes promítá také do oblasti školství a mnozí žáci již nyní využívají mobilní telefony s integrovanými digitálními kamerami ke komunikaci. Roce 2007 byla česká veřejnost konfrontována se zveřejňováním případu zveřejňování vizuálních klipů na internetovém portálu www.youtube.com, kde jsou prezentovány záznamy nepřiměřených reakcí učitelů na vypjaté pedagogické situace vyprovokované žáky. Naší snahou je zkoumat fenomén výukového klipu z hlediska percepce jeho obsahu a vazby na diagnostiku poznatkových změn procedurálních, konceptuálních a pojmových.

Oblast digitálních vizuálních záznamů je velice obsáhlá a její dílčí část jsme řešili v disertační práci s názvem *Strukturace digitálních vizuálních záznamů v technologické edukaci*. Zaměřili jsme se na záznamy používané v technologické edukaci z pohledu didaktického, zejména vizuální dokumentace pracovního postupu (diagnostiky procedurálních znalostí) a dále pak záznamu sloužícího k popisu technického systému (diagnostiky pojmových a konceptuálních znalostí).

3. Digitální vizuální klip jako inspirační zdroj pro zájmovou tvořivou činnost dětí Fenomén digitálního vizuálního klipu umožňuje v zájmovou činnost žáků rozvíjet těmito funkcemi.

Komunikační funkce - digitální vizuální záznam je komunikační médium, které zajišťuje přenos vizuální informace.

Identifikační funkce - digitální vizuální záznam dokumentuje příčiny působení na objekt. Identifikuje příčinu daného jevu. Digitální vizuální záznam je algoritmem, podle něhož je možno řešit podobné úlohy. Záznam tedy zevšeobecňuje jevy a integruje hlavní principy jevů.

Prognostická funkce - digitální vizuální záznam se uplatňuje tam, kde na základě podobného jevu můžeme usoudit působení aktivačních veličin. Na základě vizuálně prezentované skutečnosti žák předvídá možné následky jevů a činností.

Funkce diagnostická - spočívá ve využití digitálního vizuálního záznamu k diagnostice znalostí, uplatňuje se možnost využití práce s chybou, demonstrace špatného řešení, řešení problému metodou černé schránky, či otevřené řešení prostřednictvím předčasně ukončeného záznamu.

Funkce demonstrační - konstatuje a předkládá jevy a objekty. Ilustruje výklad pojmů a plní funkci názorné demonstrační pomůcky.

Funkce psychologická - ovlivňuje žákovy styly učení, zpředměťuje změny v žákově přístupu k učení.

Funkce dokumentační a archivační.

Při užívání videoportálů jako inspiračního zdroje je nutno mít na paměti, že pro zdravý rozvoj dítěte je zapotřebí využívat vizuální klip, především jako doplněk činnosti praktické, dávat důraz na kvalitu, nikoli na kvantitu videoukázek. To vyžaduje od vyučujícího důslednou přípravu.

Jako příklady zdařilých vizuálních klipů dokumentujících zájmovou činnost uvádíme například tyto odkazy

<http://www.youtube.com/watch?v=vPhwLUAiqZI&eurl=http://www.ekoblog.cz/?q=node/98>, či vlastní ukázkou tvořivé činnosti dokumentované filmovými klipy viz obr. 1.

Obr. 1 sestřih záběrů videoklipu

Odkazy na použitou literaturu

1. *46 million mobile video subscribers by 2010* [on line]. c2007 [cit. 2008-01-11]. Dostupné z: <<http://test.infonetics.com/pr/2007/ms07.mtv.1h.nr.asp>>.
2. ANDERSON, W., KRATHWOHL, D. *Taxonomy for Learning, Teaching a Assesing*. New York: Longman, 2001. ISBN 0-8013-1903-X.
3. ECO, U. *Mysl a smysl*. Praha: Knihovna nadace Vize 97, 2000.
4. JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.
5. KESNER, L. Média a obraznost. In *Sborník symposia České sekce INSEA 2000*. Praha: Česká sekce INSEA, 2000. s. 74 – 88.
6. MAREŠ, J. Učení z obrazového materiálu. In *Pedagogika 45*. Praha: Pedagogická fakulta UK Praha, 1995. s. 318-326. ISSN 3330-3815.
7. MCLUHAN, H. M. *Jak rozumět médiím: Extenze člověka*. Přeložil Miloš Calda. Praha: Odeon. 1991. 348 s. Přeložil Miloš Calda. ISBN 80-207-0296-2.
8. TVARŮŽKA, V. *Strukturace digitálních vizuálních záznamů v technologické edukaci*. Disertační práce. Olomouc 2008.